

- 3) *Smisleno ispravljanje grešaka, višestruke uporne vežbe:* Tradicionalno prepisivanje pravilno napisane reči tri puta nema nikakav saznajno-psihološki učinak. Smisleni i efektivni su jedino oni oblici ispravki i vežbanja reči koji se rade u sekvencama podeljenim na 2–3 sedmice.
- 4) *Podsticanje samostalnog rada:* Temeljito uvođenje u korišćenje pravopisnih rečnika glavni je preduslov za to da učenici zaista postanu sposobni da koriste takve priručnike.

5. O vrednovanju i ocenjivanju pismenih sposobnosti: najvažnije tačke

• Instance koje vrednuju:

Vrednovanje pismenih sastava učenika ne treba da bude samo stvar nastavnika. Mišljenja drugih čitalaca su takođe važna i vredna kod koncepta komunikativnog pisanja sa adresatom (v. gore, 3.a). Njih treba uključiti već tokom procesa pisanja. Tome mogu poslužiti vežbe kao što je zajednička prerada teksta (tzv. metod pismene konferencije; nem. Schreibkonferenz; upor. poglavje 11.1), koju mnogi učenici poznaju iz redovne škole. Nastavnik/nastavnica tad ima ulogu završne korigujuće instance, koja može i treba da dâ impulse za dalji razvoj pismenih sposobnosti.

• Orientacija prema kriterijumima:

Jedan od najvećih problema klasičnog ocenjivanja pismenih sastava bila je njegova subjektivnost i ne-transparentnost. Da bi se to izbeglo trebalo bi manjar uz najvažnije pismene zadatke jasno formulisati šta se od tekstova očekuje. Dovoljno je navesti 4-5 kriterijuma, koje je najbolje definisati zajedno s učenicima. (Npr.: tekst treba da bude napisan na najmanje jednoj strani, treba da ga odlikuje jasna podela na uvod, glavni deo i zaključak, treba da sadrži najmanje četiri važne informacije i sl.) Pozivanje na prethodno uspostavljene kriterijume potpomaže transparentnost i motivaciju prilikom razgovora o ocenjenim tekstovima.

• Orientacija ka podsticanju kod korigovanja i ocenjivanja:

Ovde se misli na to da je poželjno da nastavnici prilikom korigovanja na prvom mestu pođu od pitanja „šta je u redu, šta može da se uradi i nadograditi?”, umesto od pitanja „šta je pogrešno, šta nedostaje?”. Potom nastavnici razmišljaju o tome na koji je način (putem odgovarajućih vežbi, produbljivanjem, samostalnim radom) moguće planirati i realizovati efektivno podsticanje. I u nastavi jezika zemlje porekla ovo je jedini postupak koji vodi trajnim uspesima.

• Vrednovanje procesa:

Tradicionalno se vrednuje samo gotov tekst. Na ovaj način, međutim, često ne možemo proceniti sa kojim se sve teškoćama bore slabiji đaci. Zbog toga je važno pratiti sam proces pisanja: Ako se, recimo, radi na nekoj određenoj strategiji pisanja, nastavnik/nastavnica može videti ko se zaista trudi da savlada tu strategiju, a ko jednostavno piše kako zna i ume.

• Komentar o pismenom radu i oceni:

Savremeni standardi sigurno neće biti zadovoljeni ako učeniku vratite ispravljen i ocenjen tekst bez ikakvog daljeg komentara. Orientacija ka podsticanju podrazumeva davanje pismenog ili usmenog komentara sa konkretnim predlozima za dalji rad i poboljšanje pismenih sposobnosti.

• Orientacija prema kompetencijama:

Orientacija prema određenim sposobnostima (češto razlikujemo npr. minimalne, prosečne i natprosečne kompetencije) aktuelna je tema diskusija o obrazovanju. U okviru nastave jezika zemlje porekla ovu je temu neophodno obraditi u širem kontekstu. Preporučuje se rad u skladu sa Common European Framework of Reference for Languages, CEFR – Zajednički evropski/europski referentni okvir za jezike ZEROJ – http://hr.wikipedia.org/wiki/Zajedni%C4%8Dki_europski_referentni_okvir_za_jezike; upor. i <http://www.goethe.de/z/50/commeuro/303.htm>.

Zahvaljujem Klaudiji Nojgebauer (Claudia Neugebauer), Klaudiju Nodariju (Claudio Nodari), Štefanu Mehleru (Stefan Mächler) i Peteru Ziberu (Peter Sieber) na vrednim napomenama za uvodni deo priručnika.